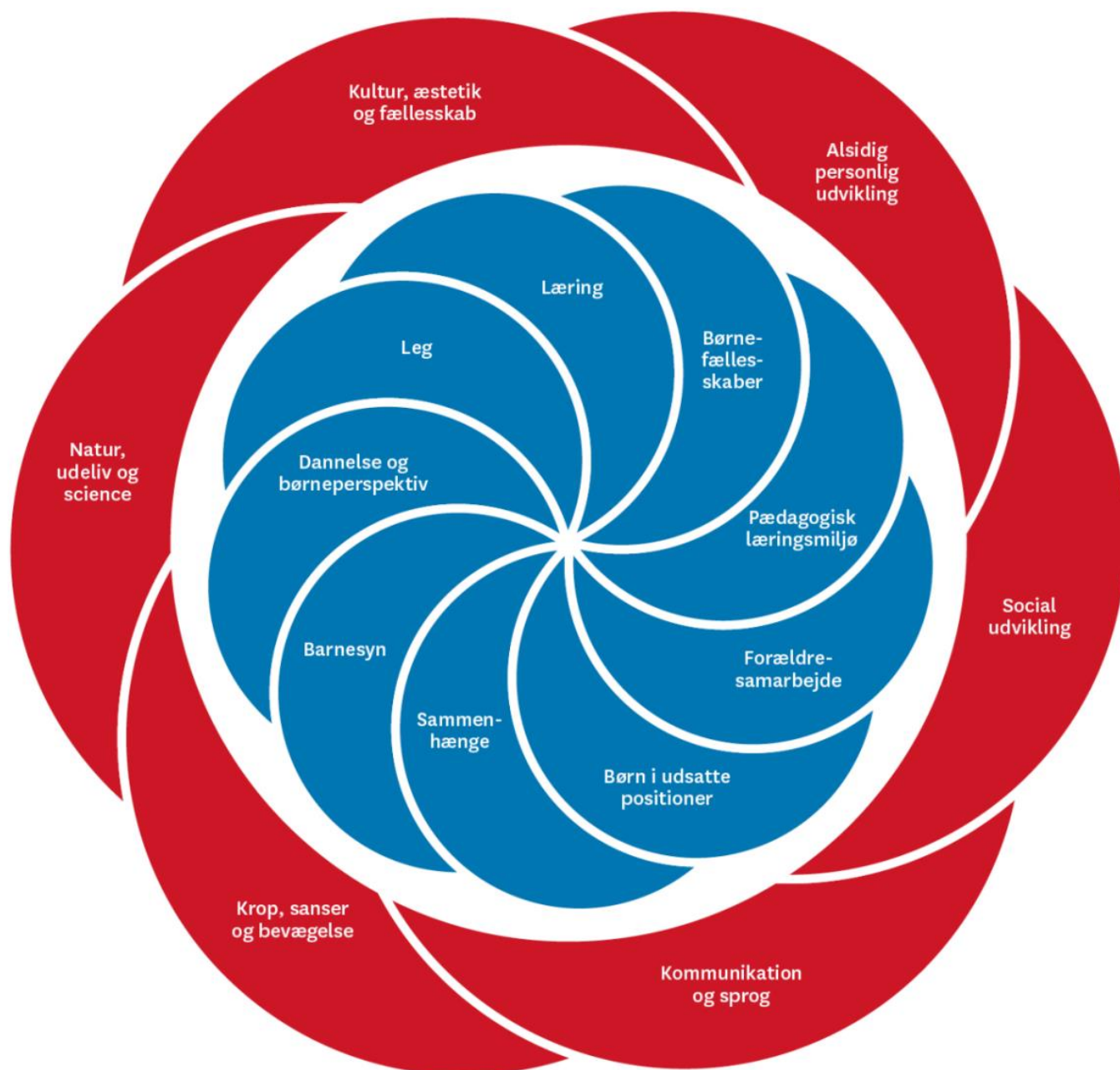

Pædagogisk Læreplan

for Område Ganløse/Slagslunde

Indhold

Indledning.....	3
Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Praktiske oplysninger.....	5
Det pædagogiske grundlag.....	6
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	7
Pædagogisk læringsmiljø.....	9
Samarbejde med forældre om børns læring	11
Børn i udsatte positioner	12
Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)	13
De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål.....	14
Alsidig personlig udvikling	15
Social udvikling	18
Kultur, æstetik og fællesskab.....	31
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	34
Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis).....	34
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)	34
Værktøjskasse	36

Figur 1 Læreplansblomsten *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*. (Børne- og socialministeriet, 2018)

Egedal Kommunes skabelon for den pædagogiske læreplan er udarbejdet på baggrund af:

- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge, LBK nr. 176 af 25/02/2019*
- *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer, BEK nr 968 af 28/06/2018*
- *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold (Børne- og socialministeriet, 2018)*
- *Skabelon til pædagogisk læreplan (Børne- og socialministeriet og Danmark Evalueringsinstitut, 2019)*

Indledning

Alle dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv, efter dagtilbudslovens § 7.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde, og den er et redskab til at skabe en fælles retning for det pædagogiske arbejde og samtidig sikre, at der arbejdes bevidst med pædagogik hele dagen i alle dagtilbud. Den pædagogiske læreplan er dynamisk og bruges til udvikling af pædagogisk praksis.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, læreplanstemaerne og læringsmål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Det pædagogiske grundlag består af ni elementer:

- *Barnesyn*
- *Dannelse og børneperspektiv*
- *Leg*
- *Læring*
- *Børnefællesskaber*
- *Pædagogisk læringsmiljø*
- *Forældresamarbejde*
- *Børn i udsatte positioner*

- *Sammenhæng til børnehaveklassen*

Nogle elementer, eksempelvis barnesyn, skal altid være til stede, mens andre elementer, som eksempelvis sammenhæng til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhæng end andre.

Der er seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop sanser og bevægelse
5. Natur udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Læreplanstemaerne afspejler den brede læringsforståelse, som er i dagtilbuddene.

Der er fastsat to læringsmål for hvert læreplanstema. Disse udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, samtidig med at der sættes en fælles retning for det pædagogiske arbejde.

Den pædagogiske læreplan indeholder pædagogiske refleksioner og retningsgivende eksempler på, hvordan dagtilbuddene arbejder med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Organiseringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Planlægning af det pædagogiske arbejde tager afsæt i dagtilbudslovens § 8-10. Alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen fra 3 år og frem til skolestart. Hvis børnene er organiseret i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. Den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år.

Udfyldelse af læreplansskabelonen

Denne pædagogiske læreplan er delt i to.

I første del beskrives det *pædagogiske grundlag*. Her beskrives med korte pædagogiske refleksioner, hvordan det enkelte dagtilbudsområde arbejder med det pædagogiske grundlag, og hvordan de enkelte elementer omsættes i området. Denne del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i området.

Den anden del af den pædagogiske læreplan fokuserer på *de seks*

læreplanstemaer og de 12 læringsmål, og den tager afsæt i det pædagogiske grundlag. Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer, og det skal fremgå, hvordan det understøtter læringsmålene. Til dette kan der eksempelvis anvendes praksisfortællinger som pædagogisk redskab. Anden del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i den enkelte daginstitution.

Herudover beskrives til sidst i den pædagogiske læreplan, hvordan der arbejdes med inddragelse af lokalsamfundet og børnemiljøet.

Nationale krav til den pædagogiske læreplan

Det gælder for både det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne samt de 12 læringsmål, at indholdet er nationalt fastsat og beskrevet i *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold* (Børne- og Socialministeriet 2018) og i *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold og i seks læreplanstemaer* (2018).

Du kan finde relevante links i værktøjskassen på side 36

Praktiske oplysninger

Kort beskrivelse af området og den enkelte daginstitution

- *Stjernehuset er en af 4 daginstitutioner i Område Ganløse/Slagslunde.*
- *Vores adresse er Blomstervej 25, Slagslunde, 3660 Stenløse*
- *Tlf: 72 59 97 82*
- *Vi har 75 børn i alderen 0-6 år, fordelt i vores vuggestue og i vores børnehave.*
- *Vi har åbent mandag til torsdag 6.30-17.00 og fredag har vi åbent 6.30-16.00*
- *Vi har frokostordning og får leveret mad fra Fru Hansens Kælder*

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af ni forskellige elementer, som danner grundlaget for, hvordan der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle vores dagtilbud.

Først beskrives elementerne børnesyn, dannelse og børneperspektiv leg, læring og børnefællesskaber, dernæst beskrives det pædagogiske læringsmiljø og til sidst beskrives arbejdet med forældre-samarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhængen til børnehaveklassen.

Det pædagogiske grundlag beskrives områdevis.

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan elementerne omsættes og kommer til udtryk i praksis.

I område Ganløse/Slagslunde skal hvert enkelt barn føle sig set, anerkendt og værdsat for den, de er. Vi har fokus på barnets styrker, ressourcer, og at barnet kan udvikle sig i eget tempo. Dette viser sig i vores relationer til barnet, hvor det er voksnes ansvar at skabe en god relation til hvert barn. I praksis ses den voksne er i tæt kontakt med barnet for at yde nærvær og omsorg, både psykisk og fysisk. Børn hos os, har krav på at møde glade og engagerede voksne.

Børnene i Ganløse/Slagslunde skal i deres dannelsesproces, eksempelvis guides i at kunne genkende, følelser hos sig selv og andre. Vi arbejder pædagogisk med børnenes sociale forståelse, og at børnene i fremtiden bliver en del af samfundet. Vi styrker bl.a. børnene i selvhjulpenhed, så børnene får en oplevelse af at kunne mestre / jeg kan selv. Det børn selv kan, skal de selv. Vi har desuden fokus på, at børnene får mulighed for at kunne navigerer i den digitale verden ved at bruge lyd, film, billeder og læringsapps som pædagogiske redskaber.

Legen er grundlæggende for læring, dannelse, personlig og social udvikling. Det er igennem leg, at barnets eget initiativ udvikles og støttes. Legen er lig med børns egen læring, og læring skabes gennem leg. Der er flere former for leg, den spontane, vokseninitieret og legen har værdi i sig selv. Legen er med til at udvikle børns sprog, lyde, sociale kompetencer og empati. Det er de voksnes ansvar, at skabe rum og mulighed for leg. Den voksne skal være opmærksom på, at alle børn er en del af fællesskabet og kan bruge legen som pædagogisk redskab til at sikre, at alle børn er en del af dette.

Læring for børnene forekommer hele dagen både i planlagte og spontane voksenstyret aktiviteter men også i dagligdagens rutiner eksempelvis frokost samt i børnenes egne læringsrum ude og inde. Det er vigtigt med gode læringsmiljøer, der tydelig viser, hvilke lege det indikerer, man kan lege og som samtidig skal understøtte børnenes læring.

Den voksne har ansvaret for skabe rum og mulighed for, at børnenes egne lege kan udvikle sig. Den voksne skal være bevidst om at justere sig i forhold til børnenes læring og kan både gå foran, ved siden af eller bagved.

Alle børn har ret til at være en del af fællesskabet, og de voksne skaber rum for, at alle børn kan deltage.

Vi skal skabe små fællesskaber i det store fællesskab og dermed skabe rum for venskaber på tværs af alder, køn og institutioner. Dette sker, når vi holder motionsdag og storgrupperne mødes på tværs i område Ganløse/Slagslunde.

Vi bruger Fri for mobberi som pædagogisk redskab for at lære børnene, hvordan vi agerer og omgås hinanden. Børnene øver sig i at indgå i fællesskaber, der er med til at skabe og bevare traditioner og fælles kulturelle spilleregler såsom under måltiderne og i leg.

Pædagogisk læringsmiljø

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan I hele dagen arbejder med at skabe et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Tag udgangspunkt i følgende situationer:

- leg
- planlagte vokseninitierede aktiviteter
- spontane aktiviteter
- børneinitierede aktiviteter
- daglige rutiner

Det pædagogiske læringsmiljø skal tage afsæt i det pædagogiske grundlags øvrige elementer.

I område Ganløse/Slagslunde lægges der vægt på at det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen. Dette sker via en voksenorden, så alle voksne er klar over hvilken rolle, de har i forhold til børns leg, de spontane og planlagte aktiviteter samt i de daglige rutiner eks. ble- og tøjskift.

Vi arbejder med relations dannelse mellem børn og voksne, hvor ICDP er et redskab til at øge kvaliteten af samsillet og relationen mellem børn og voksne. De voksne følger barnets initiativ og supplerer til en meningskabende dialog, leg og hverdag. Læringsmiljøerne skal være dynamiske og bliver justeret efter børnegruppernes interesser. Børnene deles ind i små grupper, dette kan være i rutiner eksempelvis frokost men også i voksne styret aktiviteter.

Læringsmiljøerne skal indbyde til forskellige former for leg og de skal være over-skuelige for børnene.

Vi arbejder med at inddrage børnene i at være aktive og deltagende i de daglige rutiner. Dette sker eksempelvis i garderoben, hvor børnene først får hjælp til at kunne mestre det at tage sit eget tøj på og siden hen at kunne selv. Den voksne skal give ro og plads til mulighed for læring og selvhjulpethed.

De voksne skal motivere, guide børnene og give plads til deres initiativer i de daglige rutiner. Barnets bidrag til løsninger har værdi og giver dermed barnet en oplevelse af medbestemmelse.

Samarbejde med forældre om børns læring

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan der samarbejdes med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring:

Vi lægger vægt på den daglige kontakt med forældrene, og vi synliggør og informerer forældre om barnets hverdag i det daglige møde og på Aula.

Vi har et opstartsmøde med forældre, inden barnet starter i institutionen, hvor der tales om barnets fødsel og tiden sammen med mor og far. Der forventningsafstemmes mellem forældre og institution. Der bliver afholdt et opfølgingsmøde efter ca. 3 måneders opstart.

Barnet er et fælles ansvar mellem forældre og institution.

Vi er åbne overfor forældres input og vil gerne bruge deres kompetencer.

Vi bruger ressourcevurderinger som et arbejdsredskab og til dialog med forældrene.

De udfyldes 2 gange årligt og forældrene inviteres til samtale efter behov dog minimum en gang om året.

Forældrene inddrages i planlægningen af engagementer og traditioner i institutionen, det kunne være sommerfester, motionsdag ect.

Forældre hjælper til på den fælles motionsdag.

Børn i udsatte positioner

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan der skabes et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes:

Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældreskabet.

Der skal være fokus på barnets ressourcer og styrker. Pædagogen skal have en tæt kontakt/relation og et øget fokus på børn i udsatte positioner. At vi har øje for "stjerneunder", vi fortæller de gode fortællinger videre.

De voksne skal være inkluderende i deres relation, sprog og tilgang.

Der skal være en tydelig struktur omkring rutiner og dagligdagen for det enkelte barn. Vi arbejder i små grupper og med primære voksne. Vores dagligdag planlægges på baggrund af børn i udsatte positioner.

Vi samarbejder med forældre og fagpersoner i forvaltningen omkring børnene.

Vi arbejder med handleplaner, der laves i samarbejde med forældrene, hvor der beskrives, hvilke eller hvilken udfordring, barnet skal øve sig på med hjælp fra de voksne.

Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen og mini SFO:

For at skabe sammenhæng mellem børnehave og SFO/Skole starter vi i september måned med, at storgrupperne på tværs af institutionerne i Ganløse/Slagslunde tager i skoven sammen. Børnene er inddelt i små grupper på tværs af husene. Børnene opbygger relationer på tværs og skal foreholde sig til nye voksne og det at kunne navigerer i store fællesskaber. Forløbet slutter i februar måned.

Vi holder fælles forældremøde med skolen, hvor det italesættes hvad der forventes af kommende skolebørn og deres forældre. Forældrene bliver introduceret til skolen og hvad de kan forvente.

I løbet af efteråret kommer der en SFO personale på besøg en formiddag i storgruppen. Storgruppens pædagog tager på besøg i skolen, dette for at få større indsigt i hinandens arbejdsområder.

En SFO-voksen holder samling i børnehaven.

I løbet af januar, februar og marts måned besøger vi hinanden i SFO og institution.

Vores projektpædagog kommer og laver et forløb, der handler om bogstaver, lyde, rim og remser.

Vi udfylder sammen med forældrene overgangspapirer og disse bliver overleveret til personalet i SFO og børnehaveklassen.

De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Der er fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Målene udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne del udarbejdes af den enkelte daginstitution.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for alsidig personlig udvikling.

Alsidig personlig udvikling kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

Vi møder børnene med positiv tilgang og anerkender deres følelser. Vi er åbne og imødekommende overfor dem. Vi hilser altid på børnene ved navn, så de føler sig set og mødt.

Vi arbejder efter årshjulet med aktiviteter der er tilpasset det enkelte barns udvikling og behov. Vi har øje for at børnene får mulighed for at komme til orde og blive hørt og lærer at sige til og fra. Børnene bliver klogere på egne potentialer og kompetencer i sammenspil med hinanden.

Selvhjulpenhed er i fokus og vi stiller passende krav. De voksne er til rådighed, når børnene har brug for hjælp.

Vi arbejder med ICDP - otte samspilstemaer for at støtte barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Børnene har faste pladser til frokost, egen skuffe og garderobe som privatsfærer.

Praksisfortælling fra børnehaven

Laura, Mie, Naja, Sarah Maja, og Thomas leger "Lille hund der er nogen der har taget din kødben", og Mie starter med at være hund. Thomas er en dreng, som plejer at være meget tilbageholden i børns lege/større fællesskaber, men i dag vil han gerne lege med. Legen fortsætter, og Thomas griner højlydt imens han gemmer kødbenet bagved ryggen. Mie finder kødbenet som var bag ved Thomas, og nu er det hans tur til at være hund, men det vil han ikke. Vi leger videre. Alle griner og det er en god leg. Børnene skiftes med at være hund, og pludselig siger pædagogen "Thomas vil du ikke prøve være hund, det er rigtig sjovt?!" Thomas kigger skeptisk imens han smiler.

Pludselig lægger Naja sig hurtigt til at være hund, og så siger Mie "Nej Maja det er hans tur" og peger på Thomas. Pludselig bækker alle op omkring Thomas. Naja kigger på Thomas og sætter sig tilbage til de andre børn. Thomas griner og siger: "Jeg skal være hund!"

Alsidig personlig udvikling kommer til udtryk i praksis i vuggestuen:

I vuggestuen tager vi udgangspunkt i de otte samspilstemaer fra ICDP. Vi ser det enkelte barns ressourcer og anerkender barnet for hvem det er. Dette er vigtigt for barnets alsidig personlig udvikling og udvikling af empati.

Vi arbejder efter årshjulet med aktiviteter der er tilpasset det enkelte barns udvikling og behov. I vuggestuen er det vigtigt for barnets trivsel og udvikling at der er genkendelighed i hverdagen og i de daglige rutiner. Eks. ved at børnene har faste pladser ved bordet på stuen.

Vi skaber mulighed for at det enkelte barn kan komme med initiativer i hverdagen. Dette ses fx ved, at de børn der er glade for at lege med vand i regnvej, får mulighed for at komme ud på legepladsen og hoppe i vandpytter.

I hverdagen lægger vi vægt på at støtte barnet i dets personlige udvikling og vejleder barnet til at blive selvhjulpen. Det gør vi i alle vores faste rutiner, som eksempelvis garderoben, hvor barnet er aktivt deltagende. Vi prioriterer en til en kontakt i puslesituationen, hvor vi er opmærksomme på den tætte dialog med barnet.

Det er vigtigt, at vi som voksne er gode rollemodeller og går foran, ved siden af eller bagved alt efter det enkelte barns behov.

Vi stiller individuelle krav og motiverer det enkelte barn til deltagelse i hverdagen.

Praksisfortælling fra vuggestuen:

Jeg står i nærheden af rutsjebanen, hvor jeg er ved at putte en pige til hendes anden lur.

Solen skinner, det er en varm dag, og vi har været udenfor hele formiddagen. Der er en rolig og god stemning.

Trine på 1 år og 4 måneder år sidder på toppen af rutsjebanen, og Troels på 2,5 går hen og stiller sig ved siden af rutsjebanen, hvortil han spørger Trine: "Skal jeg holde din hånd Trine?"

Troels strækker armen op mod Trine for at vise, at han vil hjælpe hende ned.

Trine kigger opmærksomt og forventningsfuldt på Troels, men trækker benene til sig og hun klapper derefter ivrigt på træbrædderne hun sidder på og siger: "Eh, eh!"

Troels kigger opmærksomt på Trine og siger: "Skal jeg komme op til dig Trine?"

Han går om bag rutsjebanen og kravler op til hende. Trine smiler og hviner. Troels smiler og kravler derefter endnu højere op ved hængebroen i nærheden af Trine.

De kigger begge på mig, jeg smiler tilbage og viser, at jeg ser dem begge to. Troels siger højt: "Hej Line!"

Trine læner sig frem og siger: "Hej!" Jeg siger: "Hej Troels! Hej Trine!" Jeg gengælder deres smil og glæde og siger: "I leger sammen og er helt deroppe!"

Social udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

- Beskriv hvordan temaet social udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet social udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for social udvikling.

Social udvikling kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

I børnehaven vil vi skabe fællesskab på tværs af stue og alder.

Vi arbejder både i mindre og større grupper alt efter hvilken aktivitet eller læringsmiljø vi arbejder med.

I store grupper arbejder vi med traditioner, begivenheder og demokratisk dannelse - fx i samlinger hvor hele gruppen er med. Børnene øver sig på at tale sammen om forskellige emner, og de skiftes til at tage ordet og lytte til hinanden.

I voksenstyrede aktiviteter, selvinitierede leg eller i rutinesituationer arbejder vi i mindre grupper. Dette gør at børnene kommer tæt på hinanden og bliver set og hørt af hinanden og de voksne. Denne måde at lære og være sammen på medtænker vi også, når vi indretter vores læringsmiljø.

Vi arbejder med "bamse-ven-koncept" ud fra "Fri for Mobberi". Hvert barn i børnehaven har en bamseven, som blandt andet er den der trøster, hjælper og holder i hånden, når vi går tur. På denne måde øver børnene sig i de sociale kompetencer.

Vi har en fast ugedag i børnehavens legeplads, hvor vuggestuebørn og børnehavebørn leger på tværs af stuerne. Dette giver mulighed for dannelse af nye relationer samtidig med at alle både børn og voksne kender hinanden og er trygge ved hinanden.

Praksisfortælling i børnehaven:

Linus, Sofus og Marius leger mor, far og børn på legepladsen. Bo vil være med, men han får et nej. Bo kommer til mig og fortæller, at de andre ikke vil have ham med i legen.

Jeg går hen til drengene og spørger, hvad det er de leger. De svarer, at de leger far, mor og børn. Linus siger, at han er farfar, Sofus er far og Marius er søn.

Jeg foreslår, at Bo kan være lillebror. Nej bliver det sagt. Der bliver også sagt nej til at Bo kan være fætter eller onkel.

Jeg spørger Bo, om han og jeg skal lege, at vi er drengenes naboer. Vi sætter os et par meter væk fra drengene. Bo og jeg laver kaffe. Nogle andre børn, som leger i sandkassen kommer med kage. Jeg spørger Bo om han har lyst til at invitere Linus, Sofus og Marius til kaffe. Ja, svarer Bo. Jeg trækker et stykke papir som jeg har i min lomme, som Bo kan bruge som indbydelse.

Linus, Marius og Sofus kommer til kaffe. Det stykke papir kører flere gange frem og tilbage mellem naboerne, som drikker adskillige kopper kaffe sammen.

Social udvikling kommer til udtryk i praksis i vuggestuen:

De pædagogiske aktiviteter og rutiner er planlagt til at rumme og styrke forskelligheder.

Vi sidder i mindre grupper til spisning, hvor der er tid og mulighed for samtaler ved bordet. Dette giver mulighed for at lære hinanden at kende, hvilket styrker barnets evne til at udvikle empati og danne relationer.

Vi har sammensat børnene i mindre grupper i hverdagen ud fra børnenes interesser og udvikling, så vi kan målrette voksenstyrede aktiviteter, og dermed styrke det enkelte barns ressourcer og sociale udvikling. Ved at have fokus på det enkelte barns ressourcer i fællesskabet er der mulighed for at barnet bidrager med sine kompetencer, og lærer demokratiske spilleregler og social dannelse

Vi holder samling med sanglege/aktiviteter, hvor vi øver i at vente på tur. Samling giver børnene følelse af at være en del af et fælleskab.

Vi følger barnets spor og giver plads og mulighed for selvinitierede lege, hvor børnene leger og lærer af/med hinanden via f.eks. rollelege.

Vi har en fast ugedag i børnehavens legeplads, hvor vuggestuebørn og børnehavebørn leger på tværs af stuerne. Dette giver mulighed for dannelse af nye relationer samtidig med at alle både børn og voksne kender hinanden og er trygge ved hinanden.

Vi prioriterer én til én-kontakt i puslesituationen og ved putning, når barnet skal sove lur.

Praksisfortælling i vuggestuen:

Markus (2,5), Theis (1,11) og Lisa (1,4) leger sammen på den store rutsjebane, og skiftes til at rutsje. Markus rutsjer, og har ikke brug for hjælp. Men både Theis og Lisa giver udtryk for, at de skal bruge en hånd. Først rutsjer Markus, og da Lisa skal rutsje, rækker hun en hånd frem og bruger lyde til at fortælle, at hun gerne vil have en hånd. Markus stiller sig op på siden af rutsjebanen og siger: "Her Lisa" og rækker Lisa hånden. Lisa tager imod hånden og rutsjer ned af rutsjebanen. Da Theis kommer og sætter sig klar på rutsjebanen gentager han flere gange ordet "hånd" imens han rækker hånden frem. Også her siger Markus: "Her Theis" og rækker sin hånd frem til Theis, og hjælper Theis med at rutsje. Dette gør de nogle gange. Markus fortæller mig imens han står ved siden af rutsjebanen, at han hjælper Theis og Lisa.

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kommunikation og sprog.

Kommunikation og sprog kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

I Stjernehuset arbejder vi med en anerkendende tilgang til børnene. Vi er lyttende og opfordrer barnet til at udtrykke sig. Vi øver sprog ved at bruge det sammen.

Det er de voksnes ansvar at skabe trygge rammer, så alle børn har lyst til at tale og kommunikere.

Vi bruger vores daglige rutiner til at træne os i at samtale med hinanden, at fortælle og at lytte og at veksle mellem de to positioner.

I samtaler justerer den voksne sig i forhold til det enkelte barn, lytter og er nærværende, og tager barnet seriøst. Gennem dialog er vi medskabende til en positiv sproglig og personlig udvikling.

Det er vigtigt at barnet lærer at sætte ord på følelser og oplevelser. De voksne hjælper på vej med ord, hvis barnet ikke kan selv. Med denne øvelse lærer barnet sig selv at kende, og efterhånden kan det give verbalt udtryk for sine følelser og oplevelser.

Børn lærer sproget via kommunikation gennem leg. I Stjernehuset arbejder vi med fysiske læringsmiljøer, som er indrettet så børn kan lege i mindre grupper. Det giver bedre mulighed for at samtale, kommunikere og indgå i relationer.

Vi tilbyder børn en række aktiviteter som har sprogudvikling som fokus: Højtlesning, dialogisk læsning, drama, spil, sangleg, og vores sprogkuffert.

På hver stue har vi et bibliotek liggende samt papir og farveblyanter. Materialerne hjælper børnene med at forstå omverdenen og udtrykke sig selv.

Derudover har Ganløse/Slagslunde område en projektpædagog med fokus i sprogudvikling, som arbejder med en årgang ad gangen og kommer derfor af flere omgange.

Praksisfortælling fra børnehaven:

En voksen og nogle børn sidder ude på legepladsen med nogle sandting. En af drengene tager tre legetøjskaniner en grøn, gul og rød, og så begynder han at stable dem oven på hinanden.

Drengen spørger den voksne: "Hvor ligger den røde kanin?" Den voksne svarer: "Den ligger øverst!"

Drengen siger "ja" og bytter rundt på dem, så siger han: "Hvor ligger den grønne kanin?" Den voksne svarer: "Den ligger i midten!"

Drengen siger; "Ja" og bytter rundt på kaninerne igen. Så spørger drengen; "Hvor ligger den røde kanin?" Den voksne siger: "Den ligger nederst."

Drengen siger: "Nej, den ligger jo øverst." Den voksne siger: "Når ja, det kan jeg da godt se!"

Så kommer der en pige med to gule kaniner og begynder at stable dem. Drengen viser hende de kaniner han har og spørger hende: "Hvor ligger den grønne kanin?" Pigen siger; "Den ligger nederst" og drengen siger: "ja!"

Kommunikation og sprog kommer til udtryk i praksis i vuggestuen:

I vuggestue er det vigtigt, at de voksne italesætter handlinger og følelser m.m. hos barnet, da barnet herigennem bliver bevidst om egne kompetencer, og dermed bedre forstår sig selv, hinanden og omverdenen. Gennem dialog og ved leg med barnet, kan den voksne hjælpe barnet til at udvikle sproget, så barnet lettere kan bruge sproget og kommunikere i sociale fællesskaber.

I dagligdagens rutiner er det vigtigt med genkendelighed, da genkendelighed skaber tryghed, samtidig med at jo flere gange et barn hører et ord/sætning i samme kontekst, vil barnet forstå sammenhængen og dermed udvide deres ordforråd.

Vi er bevidste om at være gode rollemodeller både verbale og nonverbale. Det er vigtigt, at den voksnes kropssprog harmonerer med det verbale sprog.

Sproget udvikles og styrkes gennem hele dagen i vuggestuen. I de planlagte voksenstyrede aktiviteter, er det her muligt for pædagogerne at tilrettelægge en aktivitet der har fokus på det enkelte barns eller gruppes sproglige kompetencer.

Det fysiske læringsmiljø er indrettet blandt andet med billeder på stuen, hvilket støtter barnet visuelt i dets sprogtegnelse og sprogforståelse.

Vi benytter iPad som et sprogunderstøttende arbejdsredskab. Ved hjælp af forskellige apps, der er udarbejdet til målgruppen, kan vi styrke barnets sprog. iPad'en er et redskab som kun benyttes i små grupper og altid med en voksen.

Vi holder samling hver dag, hvor vi har forskellige sanglege. Nogle sanglege foregår siddende, hvor vi benytter forskellige fagter til sangene (fx hjulene på bussen mm.). Andre sanglege foregår stående, hvor vi benytter hele kroppen (fx jeg gik mig over sø og land mm.)

Praksisfortælling fra vuggestuen:

En af de første sange børnene lærer, når de starter i vuggestue, er "navne-sangen". Vi synger børnenes navne på skift, og børnene lærer lynhurtigt hinandens og vores navne at kende, samtidig med at der automatisk øves "venten-på- tur".

Efterhånden som børnene har lært sangen og hinanden at kende, begynder vi at "udvide" sangen med F.eks. "Hvem har en rød kjole på?" Og sådan fortsætter vi med at udvide vores sang i takt med at vi udvikler vores sprog. Vi tager hele tiden udgangspunkt i den aktuelle sproglige og kognitive udvikling.

Et andet eksempel kan os være at spørge "Hvem har en hund?"

Dette kan give børnegruppen ny viden om hinanden og skabe nye lege, nye snakke og nye relationer.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for krop, sanser og bevægelse.

Krop, sanser og bevægelse kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

Vi understøtter den kropslige udvikling igennem hele dagen.

Vi tilrettelægger vores læringsmiljø og aktiviteter, så børnene har mulighed for at opleve krop og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, og de bliver fortrolige med deres krop.

Børnene øver grovmotorik og bevægelse, når vi går i hallen, er ude på legepladsen, på tur, eller på vores årlige skovuge.

Med "Tigertræning" træner vi også de store bevægelser samt forståelse for egne og andres grænser. Denne aktivitet foregår i mindre grupper.

Finmotorik og lave tempobevægelser øver børnene fx når vi klipper, laver perleplader eller perlehalskæder, spiser, tager tøj på og af eller laver sanglege.

Sanserne bliver stimuleret til vores måltider, på ture og skovuge. Eksempelvis er frokosten meget varieret og bliver altid indbydende præsenteret. Ved bordet taler vi om maden, og giver os tid til at smage.

Årstiderne er altid udgangspunkt for at tale om kroppens sansning af vejret og valg af påklædning.

I forbindelse med tigertræning og Fri for Mobberi-aktiviteter, giver børnene massage til hinanden inden vi afslutter med afspænding.

Praksisfortælling børnehaven:

Guld skattejagt ved forhindringsbanen.

Børnene finder guldsten på legepladsen, som Lisbeth har gemt. En gruppe på 4 børn bliver vejledt i at gemme stenene på skift. Ida spørger den voksne, om hun vil hjælpe med at gemme stenene. Den voksne hjælper og gemmer stenene i hullerne oppe ved hængebroen sammen med Ida. Ida gemmer også nogle guldsten ved hegnet og legehuset. Da alt guldet er gemt fortæller Ida, at de må lede og hun giver en ledetråd: "De er på noget brunt." Drengene leder nær hængebroen. Ida siger: "Højere oppe.." De klatrer op og finder det. Enstemmig siger de: "Der er guld, der er guld, vi bliver rige vi bliver rige!"

Da de har fundet det hele ved hængebroen siger Ida: "Nu skal I kigge efter noget der glimter ved legehuset." Drengene løber derhen. Legen fortsætter længe og de bytter undervejs.

Krop, sanser og bevægelse kommer til udtryk i praksis i vuggestuen:

I vuggestuen inddrages alle børn i de daglige rutiner. Dette gøres for at støtte barnet i dets selvhjulpenhed, give barnet lyst og mulighed for at eksperimentere med kroppen og sanserne, samt at gøre barnet fortrolig med kroppens funktioner og bevægelser.

Vi har i voksenstyrede aktiviteter fokus på det enkelte barns eller børnegruppens aktuelle udviklingstrin og planlægger de pædagogiske aktiviteter herefter.

Vuggestuen er en gang om ugen i hallen på Slagslunde skole. Vi har tilrettelagt et program med start, midte og slut, der indeholder sanglege tilpasset den aktuelle børnegruppe samt en motorikbane, der understøtter og udfordrer børnenes grov-motoriske færdigheder.

Det fysiske læringsmiljø på stuen er indrettet i flere legestationer, hvor børnene har mulighed for at bruge og udfordre krop og sanser i både stille aktiviteter (dukkekrog, køkken, bilbane) samt i mere kropslige lege (madras, puder, bolde).

Vi har dagligt musik og sanglege, hvor børnene aktivt deltager enten ved forskellige fagte-sange, eller ved at vi spiller på forskellige instrumenter.

I vores årlige skovuge benytter vi natur og dens ressourcer, hvor der er rig mulighed for selvinitierede lege, hvor krop, sanser og bevægelse styrkes og udfordres.

Praksisfortælling vuggestuen:

Det er onsdag og vuggestuen skal i hallen. Vi har delt os i to hold, så det første hold kan gå i hallen lidt tidligere og sætte motorikbanen op.

Vi har på et stuemøde aftalt en fast struktur for vores ture i hallen, hvor vi har planlagt en fast start, midte og slutning. Dette med en blid start, hvor vi hører en fast sang og "varmer op" med sang, dans og forskellige kropsøvelser på gulvet.

Midten i vores program er en motorikbane, hvor børnene skal op af en "rampe", ned på en madras og videre gennem en tunnel og nogle tøndebånd. Det er samme motorikbane hver onsdag. I starten valgte de fleste børn at kravle op af rampen. Efter et par gange kunne børnene gå op af rampen med støtte af en voksen.

Nu er børnene blevet trygge ved motorikbanen og bevæger sig sikkert rundt og kan gå op af rampen uden en voksen. De hopper sikkert ned på den store madras og bevæger sig hurtigt videre på banen.

Til slut ligger alle børn og voksne sammen på den store madras og slapper af, mens vi lytter til noget roligt musik. Hold et går tilbage til vuggestuen, mens hold to rydder op i hallen.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet natur, udeliv og science ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for natur, udeliv og science.

Natur udeliv og science kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

I Stjernehuset er vi glade for at være ude og udforske naturen.

På vores store legeplads har vi forskellige miljøer i naturmateriale, hvor børnene leger mens de udfordrer motorik og fantasi og på denne måde stimulerer sanserne.

Vi tænder ofte bålet, som fungerer som mødested til sang og fællesskab.

Vi er ude hver dag og når vejret tillader det, flytter vi indendørs aktiviteter (eks måltider, maling og perler) ud til legepladsen.

I Stjernehuset går vi ofte tur i nærområdet, hvor vi taler om den natur der er omkring os. Vi opsøger børnenes interesse omkring flora og dyreliv.

Vi har udvalgt et kastanjetræ i nærheden af Stjernehuset, som vi kalder "vores træ".

Vi laver ofte et stop ved "vores træ" og taler om, hvordan det ser ud under de forskellige årstider.

På vores årlige uge i skoven er målet at hele dagen foregår udendørs, og at vi bruger natur til lege og aktiviteter.

Dagen starter og slutter i skoven og maden bliver forberedt og spist ved bålet.

På hver stue har vi en kalender med årstiderne, som hænger på væggen. Vi bruger kalenderen dagligt som er udgangspunkt for en fælles samtale om årstider, vejret, påklædning og traditioner.

Praksisfortælling børnehaven

På en af vores ture ud af huset, stopper vi ved det kastanjetræ, som vi har valgt som "vores træ" og som vokser tæt på Stjernehuset. Vi ser på træet, og vi kan konstatere, at det er kommet mange blade og blomster. "Det er forår," siger Linus. "Ja, og så kommer der snart også kastanjer," siger Maria tilfreds.

Natur udeliv og science kommer til udtryk i praksis i vuggestuen:

De pædagogiske aktiviteter som planlægges i vuggestuen foregår så vidt muligt udendørs. Herunder også måltider. Vi er ude i al slags vejr. Derved lærer vi vejrets påvirkning kropsligt (varme, kulde, våd, tør m.m.). Vi tager på tur, hvor vi gennem dialog med barnet er opmærksomme og nysgerrig på naturen og årstidernes skiften. Vi leder efter insekter og undersøger, hvor de trives og hvordan de lever.

Vi har i vuggestuen årstidsbestemte aktiviteter og traditioner. F.eks fra jord til bord, hvor vi planter blomster og afgrøder i fællesskab, som vi vander og følger udviklingen på.

En gang om året (i maj måned), flytter hele institutionen i skoven i en uge, hvor vi på tværs af børnegrupper er fælles om at nyde naturen og dens muligheder.

Vi inviterer også naturen indenfor. Blandt andet ved hjælp af billeder og vi laver kreative aktiviteter, som kan være at male med materialer, vi finder i naturen.

Vi arbejder med matematisk forståelse i de pædagogiske rutiner og aktiviteter, hvor vi taler om former, tal, størrelsesforhold m.m..

Vi laver små eksperimenter og undrer os sammen, f.eks. hvordan vand kan blive til is.

Praksisfortælling vuggestuen:

Vi er på legepladsen, en dreng får øje på en snegl. Vi studerer sneglen sammen og taler om, at den har et sneglehus, og at den godt kan lide blade. Vi sætter den ud i græsset, og taler om hvorfor det er bedre sneglen er der end i sandkassen.

Efterfølgende går vi på jagt efter andre "krible-krable-dyr", og vi finder regnorme, myre, bænkebidere som vi studerer. Løbende kommer flere og flere børn til som er interesseret i vores undersøgelse.

Science.

Vi havde i en periode pustet meget med sæbebobler, så vi ville gerne prøve at lave vores eget sæbeboblevand og lave store sæbebobler.

Vi forsøgte længe sammen med børnene og få lavet sæbeboblevand, men det lykkedes slet ikke. Til sidst lavede vi forsøget om til at puste bobler. Da vi havde pustet lidt bobler i sæbevandet med sugerør, skulle vi undersøge om skummet blev andre farver, hvis man farvede vandet.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kultur, æstetik og fællesskab.

Kultur, æstetik og fællesskaber kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

I Stjernehuset tilbyder vi børnene kulturelle og æstetiske oplevelser.

I vores årshjul er der flere mærkedage om landets og husets traditioner (påske, jul, „bedste ven“ blomsterdag, lanternefest osv.).

Vi finder inspiration i årstiderne og højtiderne til vores kreative aktiviteter. Disse er tilpasset til børnegruppens alder. F.eks. skal de treårige lære at bruge saks og pensler, mens de femårige kan øve sig i at male selvportrætter. Vi bruger forskellige materialer, som udfordrer børns færdigheder og kreativitet. Højtlesning, sang og samtaler er også en del af vores hverdag.

Vi har fokus på at skabe et deltagende fællesskab med respekt til hinandens forskelligheder.

Når vi arbejder i mindre grupper, er det nemmere for børnene at komme til orde og blive hørt og set. I store fællesskaber er øvelsen at give plads og være fælles i eks- tur, samling...

På vores turer ud af huset taler vi om naturen omkring os, samt øver os i, hvordan man færdes i byen, og hvordan man bruger offentlig transport.

Praksisfortælling børnehaven

En morgen på legepladsen, hvor der stadig kommer børn og bliver afleveret. Jeg er sammen med en gruppe børn gået i gang med at tømme nogle plantekasser. Nogle børn ser efter dyr, andre hjælper med at grave og det er hårdt, synes de.

Her ankommer endnu et barn som straks ser vi er i gang med noget spændende. Han kommer løbende mens hans mor kommer gående efter.

Jeg siger til de andre børn, ej se der kommer én mere der kan hjælpe os med det hårde arbejde, og jeg siger til drengen ej hvor godt du kom lige nu, vi er lige i gang med at fjerne ukrudt, så vi kan plante noget fint igen i de kasser her. Der er også nogle af de andre børn, der reder små dyr fra kasserne, inden vi skal plante igen, og vi har brug for din hjælp. Han bliver helt stolt, og de andre fortæller drengen, hvad de laver, så han har mulighed for at vælge, hvad han har lyst til at hjælpe med.

Kultur, æstetik og fællesskaber kommer til udtryk i praksis i børnehaven:

I vuggestuen er vores fokus på det nære og håndgribelige. Det er vigtigt med nære relationer til både børn og voksne for at kunne indgå i et fællesskab (ICDP).

I de daglige rutiner ligger vi vægt på det enkelte barns værdi og deltagelse i fællesskabet. Vi arbejder med forskellige kulturer; f.eks. rydde op, rutiner i spisesituationen, behovsudsættelse, turtagning og selvhjulpenhed.

Vi prioriterer, at børnenes legerum er visuelt æstetisk og tilpasset vores børnegruppe. Der er lavet legestationer med visuel guidning via billeder af legetøj.

Vi rydder op i fællesskab med børnene.

Vi arbejder med forskellige materialer og udtryksformer, som også er med til at stimulere sanserne. Materialerne er f.eks. med sand, kartoffelmel, maling, naturmaterialer, blomster mm..

Vi danner fællesskabsfølelse ved at udstille de ting, vi har lavet sammen.

Praksisfortælling vuggestuen:

Vi har planlagt, at vi skal lave noget der udfordrer børnenes sanser og finmotorik. Da vi i øjeblikket er meget ude har vi aftalt at lave "sandbilleder". Jeg har fundet lim, karton og sand fra sandkassen frem. De 3 ældste sidder sammen ved et bord. De får noget lim ud på papiret, som de skal fordele rundt med en finger, så sanserne bliver vagt ved at røre det kolde og klistrede lim. De skiftes til at få limen, griner og ryster hånden. Vi snakker om, at det er den næstes tur, så de lærer en kultur om turtagning dvs. at kunne vente til det bliver ens tur - altså behovsudsætte. Så bliver de tilbudt sandet, som de kan drysse ud på papirerne. Sandet hænger fast i hånden og Ida prøver ihærdigt at få det af. Vi aftaler at gå ind og vaske fingre bagefter. Vi prøver med vådt og tørt sand, og så går vi ind og vasker hænder. Til sidst hænger vi billederne op, så vi alle sammen kan gå og kigge på de fine billeder og snakke sammen om det bagefter. Sammen har vi fået en oplevelse som binder os sammen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Området besøger det lokale bibliotek sammen med små grupper børn. Der arrangeres besøg hos den lokale bager, i Møllen samt hos Hønsehandleren. Hvert år afholdes gudstjenester for alle børn i Ganløse og Slagslunde Kirke.

En gruppe af børnenes forældre har hvert år afholdt skolernes motionsdag fredag inden efterårsferien sammen med personalet i Ganløse by på Grønningsen. Storgrupperne mødes i skoven hen over efteråret for at styrke gruppens kendskab til hinanden inden skolestart.

Områdebestyrelsen har iværksat en proces, hvor de sammen ønsker at tage imod de nye forældre/familier i institutionerne som kommer til byen.

Der arbejdes på at få etableret kontakt til lokal dyrlæge for besøg samt de ældre i byen.

Forældrene opfordres til at komme på besøg i institutionerne, hvis de har særlig viden(job eller hobbyer), som børnene kan få glæde af.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)

Beskriv med korte pædagogiske refleksioner hvordan det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø integreres i det pædagogiske læringsmiljø?

Brug gerne praksisfortællinger.

I indretningen af vores fysiske, psykiske og æstetiske læringsrum både inde og ude, har vi for øje at understøtte det enkelte barns og børnegruppens udvikling, læring og trivsel.

Vi har eksempelvis indrettet garderoben, så barnets selvhjulpenhed er i fokus. Vi har, ved hjælp af billeder i garderoben, illustreret hvilket tøj årstiden er til. Børnene kan selv nå deres tøj, sko m.m. i garderoben. Vi går i garderoben i

mindre grupper, så der er plads og ro til at det enkelte barn kan understøttes af en anerkendende voksen i arbejdet med selvstændigt at få tøj af og på.

Stjernehusets legeplads er inddelt i forskellige legezoner, som både fysisk, psykisk og æstetisk kan understøtte det enkelte barns og børnegruppens udvikling, læring og trivsel.

Vi har zoner til aktive, kropslige aktiviteter såsom cykelbane, motorikbane og klatretårne. Vi har sandkasser og legehuse til mere rolige aktiviteter. Der er opsat bord/bænke-sæt og pavilloner, så det er muligt at have stillesiddende aktiviteter såsom perler, brætspil m.m..

Børnemiljøet vurderes i et børneperspektiv - Børnecitater:

Det er sjovt at lave mad i legehuset. Isabel 2 år

Det sjovt i børnehaven når de voksen spiller fodbold. Sigurd 3 år

Værktøjskasse

Du kan læse mere om **den styrkede pædagogiske læreplans** rammer og indhold her:

https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf

Du kan læse mere om **evaluerende pædagogisk praksis** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/evaluerende-paedagogisk-praksis>

Du kan læse mere om **redskab til selvevaluering** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/redskab-til-selvevaluering>

Du kan læse mere om **redskab til forankringsproces** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/redskab-til-forankringsproces>

Du kan læse mere om **forældresamarbejde** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/foraeldresamarbejde>

Du kan læse mere om **samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/samspil-og-relationer-i-det-paedagogiske-laeringsmiljo>